Nr. 283 — Rok 5. Dziś 12 stron Cena 15 groszy.

GŁOS POMORSKI

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji 2,25 Zł, w agenturach miejscowych miesięcznie 2,30 Zł, przez pocztę przy zamówieniu przez ekspedycję naszą 2,51 Zł., wprost na poczcie lub u listowego kwartalnie 7,88 Zł, miesięcznie 2,61 Zł, dla W. M Gdańska 2,50 Guld. Gd. — pod opaską w Polsce 3,95 Zł, do Gdańska 4,45 Guld. Gd., do Francji 15 fr. (z wysyłką co drugi dzień 13 fr.) do Anglji 5 shil., do Stan Zjedn. 80 cent. W razie nieprzewidzianych wypadków, jak strajki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów lub zwrotu prenumeraty.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Spółek Zarobkowych, Danziger Privat-Aktienbank, Gdańsk i Grudziądz, Bank Polski Grudziądz. Konto czek.: Gdańsk nr. 2980 Konto pocztowe: Kasa Oszczędności, Oddział w Poznaniu nr. 201193. Miejsce płatności i wykonania Grudziądz.

Ogłoszenia z Polski. Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 12 groszy w dziale reklamowym na stronie 1-3 łam. przed tekstem 90 gr, wśród tekstu 50 gr, za tekstem 40 groszy dla Wolnego Miasta Gdańska wiersz m/m 8-łam w dziale ogłoszeniowym 0,12 Guld. Gd., wiersz m/m 3-łam. przed tekstem 0,90 Guld Gd., wśród tekstu 0,50 Guld. Gd., za tekstem 0,40 Guld. Gd., dla Niemiec dochodzi 50% nadwyżki, dla reszty zagranicy 100% nadwyżki. Za tłómaczenia 20 procent nadwyżki. — Rachunki są natychmiast płatne. — Administracja nie przejmuje odpowiedzialności za terminowe umieszczenia ogłoszeń.

Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem.
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południe.

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | Grudziądz, sobota, dnia 5-go grudnia 1925. | Telefon nr. 50, 51 i 66.

Po szkodzie.

BRAK PATRJOTYZMU EKONOMICZNEGO.

Grudziądz, 4 grudnia 1925.

Dalsze wiadomości o załamaniu się spekulacji na spadek złotego głoszą, że wyśrubowany sztucznie na 13—14 zł. dolar spadł na 8,60 czy też 7,85 zł. Wiadomości są skąpe, bo agencje telegraficzne znowu w tym wypadku nie stanęły na wysokości zadania, a sfery najbardziej tu zainteresowane nie wykazują dostatecznego zrozumienia, jak ważną rzeczą jest szybkie w tego rodzaju wypadkach poinformowanie prasy. Faktem jest jednak, że spekulacja załamała się katastrofalnie (dla niej), że złoty wyszedł z opresji obronną ręką. Wobec tego wypada się rozejrzeć po pobojowisku, zastanowić się nad rozmiarem i przyczynami poniesionych szkód, nad tem, co je nam na kark sprowadziło i co nas od nich na przyszłość zabezpieczyć może.

Do paniki, do ucieczki od złotego i rozpaczliwej „na łeb na szyję" pogoni za dolarem nie było — jak już to ostatnio na tem miejscu tłómaczyliśmy — żadnych logicznych podstaw. Nie brakło jednak pozorów, które sprzyjały niepokojom i tu zarówno rząd, jak ogół szeroki zawinił niedbałością, lekkomyślnością oraz niezrozumieniem istotnego stanu rzeczy i skłonnościami do wiary w plotki i do popłochu. Pierwszemu należało się baczniej liczyć się z nastrojami, pilniej ich pogarszaniu się zapobiegać. Drugi zaś powinien był lepiej zbadać sytuację, nie iść na lep alarmów, okazać silniejsze nerwy i głębszy patrjotyzm ekonomiczny.

*

Rząd przedwcześnie spoczął na laurach bilansu handlowego, który stał się czynnym, rokując tem samem dodatni dla kraju przełom w przesileniu gospodarczem. Nasze sfery miarodajne zapomniały o tem, iż skutki tego pomyślnego zwrotu dopiero po pewnym czasie wpływ swój na życie gospodarcze wywrzeć mogą, ale, że na razie niebezpieczeństwo wahań jeszcze nie zostało usunięte. Zapomniano o bilansie płatniczym, który w danej chwili większą przecież odgrywał rolę.

Społeczeństwo znowu bez głębszego zastanowienia przeszło do porządku dziennego nad stwierdzoną aktywnością bilansu handlowego (przewyżka wywozu nad wwozem), zapominając, iż w naszych warunkach tu jest rdzeń rzeczy, punkt ciężkości. Pozatem przeoczyło ono tę zasadniczą różnicę, że ograniczona ilość złotego w przeciwieństwie do dawnej masowo tłoczonej marki, nową inflację wyklucza i zaciekłej spekulacji usuwa z pod nóg podstawy.

*

Z powyższego wynika, że spekulacja dlatego załamała się, że wogóle do inflacji, do paniki nie było powodu. Powtarzamy to dlatego, aby nikt nie mniemał, że do powstrzymania spadku złotego przyczyniły się wiadomości o nowej pożyczce zagranicznej. Jest to nieporozumienie, choćby już dlatego, że wczoraj lepiej czy też gorzej (to jeszcze kwestja) od londyńskich informatorów prasy poinformowano ministerstwo skarbu wiadomościom tym zaprzeczyło, a to zaprzeczenie ani spadającemu dolarowi nie pomogło ani też idącemu w górę złotemu nie zaszkodziło. Nie wdając się narazie w rozstrzyganie zapytania kto w danym wypadku lepiej był poinformowany oraz czy zaprzeczenie ministerstwa było polityczne — stwierdzić należy, iż cała rzecz miała się wręcz odwrotnie, iż nie wieść o dochodzeniu do skutku pożyczki podcięła atak na złoty, ale uprzednie już prawdopodobieństwo pożyczki było motywem zaatakowania waluty naszej, aby pokrzyżować zabiegi pp. Skrzyńskiego i Zdziechowskiego.

*

W prasie warszawskiej rozległa się ostra krytyka polityki Banku Polskiego, który podobno płacił za dolary po 9,80 w tym momencie, kiedy już ich wyzbywała się czarna giełda po 9,30, gdy już z giełd zagranicznych szły wieści o zwyżkowej dla złotego tendencji. Tegoż dnia (onegdaj) w kilka godzin później spadł dolar jak donosi „Kurjer Poranny" na 8, a nawet 7,85 zł.

Również w prasie warsz. („Kurjer Polski") pojawiło się żądanie, aby zawieszenie dyskonta weksli w Banku Polskim zostało cofnięte, jako zarządzenie wogóle spóźnione, zbyteczne i niebezpieczne.

*

Zastrzegając sobie powrócenie do tych spraw z przykrością stwierdzić musimy, iż ostatni atak na złoty i wywołany stąd popłoch wykazał słabość nerwów, zanik godności i brak logiki. Rzecz dziwna, jak społeczeństwo nasze, które złożyło tyle dowodów hartu i równowagi w czasie zaboru i podczas wojny teraz tak łatwo gnie się i chwieje za lada alarmem, wychodzącym z obozu jego najgorszych wrogów. Stać nas na męstwo na polu bitew, na zimną krew w wojnie a w czasie pokojowym okazuje się brak odwagi i wytrwałości. A gdzież poczucie godności, gdzież duma narodowa? — czyż pozwolimy jej stać się pochyłem drzewem, którem by lada powiew z Berlina wstrząsać, lada koza żydowska na nie bezkarnie wskakiwać mogła? Wreszcie gdzież logika? — Stańmy się mądrzejsi choćby dziś, po szkodzie, nie dajmy się wodzić za nos czarnym giełdom, zdobądźmy się na patrjotyzm ten, którego nam wciąż brak, na patrjotyzm ekonomiczny, który musi stać się granitem pod tęczami porywów bohaterskich.

S. M.

Przeciwko orgjom lichwy i spekulacji.

Wezwanie p. ministra spraw wewnętrznych. — Specjalne sądy. — Narady w województwie pomorskiem.

Grudziądz, 4 grudnia.

Jak dowiadujemy się z kół urzędowych, wezwał p. minister spraw wewnętrznych wszystkich p. p. wojewodów do bezwzględnej walki z lichwą i spekulacją, których istne orgje rozpoczęły się znowu na tle psychozy, wywołanej wahaniem się kursu złotego.

O ileby dotychczasowe zaniepokojenie, które już przybierało formy paniki, rychło nie przeminęło i na jego podłożu spekulacja i lichwa dalej grasować miała — to Rząd zastosuje środki radykalne i powoła do życia specjalne sądy celem bezwzględnego wytępienia wyzysku przez przykładne kary.

W związku z powyższemi zamierzeniami toczą się od wczoraj narady w województwie pomorskiem, celem obmyślenia i przygotowania odpowiednich środków przeciwko lichwie i spekulacji.

O złagodzenie kryzysu gospodarczego.

Ulgi celne na narzędzia i materjały potrzebne dla krajowej prudukcji. — Pomoc dla bezrobotnych.

Warszawa, 3. 12. (Pat.) W dniu 3 bm. wieczorem odbyło się posiedzenie komitetu ekonomicznego Rady Ministrów pod przewodnictwem p. min. skarbu Jerzego Zdziechowskiego. Na posiedzeniu tem załatwiono sprawę **przejściowych ulg autonomicznych i celnych na różne narzędzia i materjały, potrzebne dla krajowej produkcji oraz stosowania pod określonymi warunkami ulg celnych, obowiązujących od dnia 1 sierpnia rb. towarów, zakupionych przed dniem 1 sierpnia br.**

Po załatwieniu bieżących spraw administracyjnych komitet ekonomiczny przystąpił do obrad nad potrzebami gospodarczemi zagłębi węglowych oraz potrzebami m. Łodzi w związku z położeniem bezrobotnych. Komitet ekonomiczny postanowił zastosować **jedynie pomoc dla bezrobotnych w zaopatrywaniu węglem przy współdziałaniu przemysłu i samorządów.**

W sprawie ogólnego położenia gospodarczego wysłany będzie bezzwłocznie okólnik do wszystkich pp. wojewodów, wyjaśniający faktyczny stan rzeczy. Rząd oczekuje, że **objaśnienie ludności rzeczywistego położenia, które bezwarunkowo nie daje powodów do tych obaw, na których tle zrodziły się ostatnie wstrząśnienia w dziedzinie walutowej i gospodarczej, powinny przyczynić się do uspokojenia umysłów i utrzymania zarówno obrotu pieniężnego, walutowego, jak i towarowego na warunkach normalnych.**

Tajne rozmowy w Londynie.

Londyn, 3. 12. (Pat.) Wczoraj wieczorem delegaci poszczególnych państw, którzy znajdowali się w Londynie w związku z podpisaniem układów locarneńskich, odbyli szereg poufnych narad. Co do przebiegu tych narad zachowana jest ścisła tajemnica. Premjer Skrzyński wyjeżdża dziś po południu z Londynu.

Katowice, 4. 12. Tutejsza „Polonja" dowiaduje się do powyższej sprawy co następuje:

„Jakkolwiek zachowano ścisłe milczenie o treści dwugodzinnych narad pomiędzy Briandem, Vanderveldem, Luthrem i Stresemannem z jednej, a Chamberlainem z drugiej strony, to jednakowoż z różnych informacyj wynika, że **dr. Stresemann domagał się skrócenia terminu okupacji i znacznego zmniejszenia wojsk okupacyjnych.** Nie otrzymał on jednakowoż konkretnej odpowiedzi.

Natomiast ministrowie państw sprzymierzonych zapewnili przedstawicieli Niemiec, że **życzenia niemieckie zostaną w niedalekiej już przyszłości w zupełności uwzględnione.** Obecnie terminów okupacyjnych jeszcze skracać nie można ze względu na ewentualne trudności wewnętrzno-polityczne, jakie tego rodzaju zarządzenia mogłyby wywołać we Francji. Groziłby wówczas powrót gabinetu Poincarego.

Ze względu na to Niemcy powinne się na razie zadowolić tem, co im państwa sprzymierzone przyznały.

Ponadto poruszono **kwestję długów międzysojuszniczych i postanowiono rozpocząć z Ameryką odpowiednie pertraktacje.** Powstałe na podstawie planu Davesa obligacje kolejowe wartości 11 miljardów marek, miałyby Niemcy wydać. 52 proc. wartości otrzymałaby Francja, by na tej podstawie uzyskać dogodniejsze warunki dla spłaty swoich długów wojennych w Ameryce.

Omawiano też kwestję lotnictwa. Stresemann zaproponował **ścisłą współpracę w dziedzinie lotnictwa między Niemcami, Anglją, Francją i Włochami,** by w praktyce doprowadziła do umiędzynarodowienia lotnictwa. Na tej podstawie możnaby potem **znieść ograniczenia dla niemieckiej fabrykacji samolotów, albowiem tajna fabrykacja stałaby się zupełnie niemożliwą.**

Volkstag gdański ignoruje umowy polsko-gdańskie

Gdańsk, 3. 12. (Pat.) Wczoraj późnym wieczorem Volkstag przystąpił do obrad nad sprawą polskich zakładów amunicyjnych na Westerplatte. Podstawą obrad było sprawozdanie komisji głównej, aprobujące w zupełności deklarację prezydenta senatu Sahma, złożona w tejże sprawie w imieniu całego senatu na posiedzeniu sejmu dnia 26 listopada. Nacjonaliści, którzy nie zgadzają się z całą deklaracją prezydenta senatu, zgłosili odrębną rezolucję, wzywającą senat do poczynienia kroków w celu przeniesienia polskich składów amunicyjnych do Gdyni lub innego portu polskiego oraz w celu niedopuszczenia do ustanowienia polskiej straży wojskowej na Westerplatte.

Wniosek ten został odrzucony. Głosowali za nim tylko nacjonaliści, socjaliści narodowi i niemiecko-gdańska partja ludowa.

Następnie w głosowaniu przyjęto sprawozdanie komisji. Przez głosowanie **Volkstag wykazał, że dla niego nie istnieje dotychczas obowiązująca umowa polsko-gdańska z dnia 22 czerwca 1921 r., podpisana przez prezydenta Sahma.**

Przed głosowaniem dr. Panecki złożył w imieniu koła polskiego oświadczenie, w którem protestuje przeciwko niedającemu się niczem uprawiedliwić przeczeniu wyraźnych zobowiązań Gdańska i przeciwko ujawniającej się nieufności do organów Ligi Narodów.

O współpracę francusko-polską na terenie parlamentarnym.

Paryż, 3. 12. (Pat.) Pomimo ostatnich przesileń rządowych we Francji, szybko postępuje naprzód organizacja francuskiej grupy parlamentarnej, mającej na celu zbliżenie i współpracę francusko-polską na terenie parlamentarnym. Dotychczas przystąpiło do grupy przeszło 160 deputowanych i senatorów, w tej liczbie około 30 byłych i obecnych ministrów. Grupa liczy obecnie 45 socjalistów, 80 radykałów, jak również 45 członków prawicy. W najbliższych dniach zwołane będzie zebranie organizacyjne w celu dokonania wyboru prezydjum.

Czy Chamberlain spotka się z Cziczerinem?

Londyn, 3. 12. (PAT.) Prasa angielska dowiaduje się, że w związku ze sprawą rozbrojenia wyłoniła się sprawa wstąpienia Rosji do Ligi Narodów. Cziczerin miał zażądać dania mu możności wyjaśnienia tej sprawy w rozmowach w Foreign Office. Chamberlain polecił odpowiedzieć mu, że Rosja stworzyła sama przeszkody, które uniemożliwiają jej wejście do Ligi Narodów, jednakże jeżeliby Rosja starała się usilnie pójść za przykładem Niemiec, to Chamberlain zgodziłby się spotkać z Cziczerinem.

Londyn, 3. 12. (PAT.) Chamberlain bezpośrednio po ukończeniu sesji Rady Ligi Narodów wyjedzie na wypoczynek do Włoch. Urlop jego trwać będzie miesiąc. Równocześnie donoszą, że Cziczerin z końcem grudnia lub z początkiem stycznia uda się na pewien czas do Włoch.

Stresemann chce sie spotkać z Briandem.

Paryż, 3. 12. (PAT.) Specjalny korespondent „Matina“ w Londynie notuje pogłoskę, według której Stresemann miałby przybyć do Paryża i odbyć rozmowę z Briandem skoro tylko kryzys ministerjalny w Niemczech będzie zakończony. Korespondent dodaje, że Briand zamierza doprowadzić do praktycznych wyników solidarności europejskiej, stworzonej przez pakt locarneńskie. Teksty locarneńskie zrobiłyby zdaniem korespondenta jeszcze lepsze wrażenie w Stanach Zjedn. Gdyby Francja i Niemcy zbliżyły się do siebie przez zawarcie układu handlowego i dowiodły przez przyspieszoną spłatę swoich długów, że istnieje między niemi dobre porozumienie, w czem rynek amerykański mógłby być pomocnym. Nakoniec „Matin“ wyraża życzenie by w jaknajkrótszym czasie odbyły się bezpośrednie rozmowy pomiędzy dwoma mężami stanu, którzy zdołali się porozumieć w Locarno.

Dyrektorjat hiszpański podał sie do dymisji.

Primo de Rivera utworzył już nowy gabinet.

Madryt, 3. 12. Pat. Dyrektorjat podał się do dymisji. Wobec otrzymania od króla odpowiednich pełnomocnictw Primo de Rivera utworzył nowy gabinet, zachowując stanowisko prezesa rady ministrów. Skarb objął gen. Martinez, który będzie jednocześnie wiceprezesem rady ministrów. Tekę ministra spraw zagr. piastuje Jauguaz.

Madryt, 3. 12. Pat. Dziś o godz. 11 rano nowo mianowany prezes rady ministrów generał Primo de Rivera i wiceprezes rady ministrów generał Martinez oraz członkowie gabinetu złożyli przed królem przysięgę na wierność. O godz. 13 po konferencji z królem członkowie gabinetu opuścili pałac królewski. Premjer de Rivera oświadczył dziennikarzom, że dotychczas nie zdołał jeszcze rozpocząć żadnej polityki, zaś wicepremjer zakomunikował, że chwilowo nie będzie nikomu udzielał żadnych wywiadów, dopóki prezydjum rady ministrów nie scentralizuje należycie u siebie wszelkich informacji politycznych. O godz. 16 rozpoczęło się pierwsze posiedzenie nowej rady gabinetowej.

Madryt, 3. 12. Pat. Primo de Rivera oświadczył, że nowy gabinet strzedz będzie nienaruszalności konstytucji i dodał, że podsekretarjaty stanu zostaną zniesione, a cenzura telegraficzna i prasowa utrzymane w mocy.

Podział referatu budżetowego na rok 1926.

Organizacja pracy korpusu kontrolerów.

Warszawa, 3. 12. (Pat.) Senacka komisja skarbowo-budżetowa na dzis. ran. posiedzeniu dokonała przedewszystkiem rozdziału referatu budżetowego na rok 1926.

Referat budżetu Prezydenta Rzplitej, Sejmu i Senatu otrzymał sen. Kasperowicz (bezpartyjny), referat budżetu M. S. Z. oraz części, dotyczących emerytur, zaopatrzeń i długów państwowych — sen. Buzek (Piast), referat budżetu Ministerstwa Skarbu sen. Adelman (Ch. Dem.), M. S. Wewn. — sen. Zdanowski (ZLN.), Ministerstwa Pracy i Opieki Sp. — sen. Krzyżanowski (Klub Pracy), Min. Kolei — sen. Siedlecki (PPS.), Min. Spraw. — sen. Nowodworski (Chrześc. Dem.), Min. Robót Publicznych — sen. Kędzior (Piast), M. S. Wojsk. — sen. Januszewski (Wyzw.), Min. Rolnictwa — sen. Puławski (ZLN.), Min. Reform Rolnych — sen. Dubowicz, Min. Oświaty — sen. ks. Bolt (ZLN.). Referaty budżetowe Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Prezydjum Rady Ministrów, Najwyższej Izby Kontroli Państwa i przedsiębiorstw państwowych zostaną przydzielone na jednem z następnych posiedzeń komisji.

W dalszym ciągu posiedzenia komisji sen. Januszewski referował raport szefa korpusu kontrolerów armji gen. Góreckiego o administracji wojskowej z roku 1924. Dodatkowych wyjaśnień o organizacji i metodach pracy korpusu kontrolerów udzielał szef korpusu kontrolerów gen. Górecki, poczem po krótkiej dyskusji raport przyjęto do wiadomości.

Przewodniczący komisji sen. Adelman ze swej strony podkreślił pożyteczną działalność korpusu kontrolerów, poczem sen. Januszewski zreferował sprawę polityki zamówień M. S. Wojsk., przyczem podniósł konieczność uzgodnienia tej polityki pomiędzy M. S. Wojsk. i Ministerstwem Przemysłu i Handlu .

Obstrukcja niemiecka w Kłajpedzie.

Kłajpeda, 3. 12. (Pat.) Prezydent krajowy Jusupajtis powołał do dyrektorjatu następujące osoby: Saldziasa, Eubilusa, Stumbera i doktora Treislera. Litewska „Memeler Ztg.“ pisze: Mianowanie nowego dyrektorjatu oznacza maksimum ustępliwości wobec sejmiku. Jeżeli Niemcy pomimo to nie zgodzą się na nowy dyrektorjat, dadzą tem tylko dowód, że nie chodzi im o współpracę, ale tylko o obstrukcję a sabotaż. Odpowiedzialność za skutki spadnie wobec tego wyłącznie na Niemców.

Trudności utworzenia rządu na Łotwie.

Ryga, 3. 12. (Pat.) Dzienniki przewidują, że stronnictwo centrum odmówi ostatecznie w dniu dzisiejszym udziału w rządzie prawicowym. Widoki stworzenia koalicji lewicowej są jeszcze bardzo niepewne. Zważywszy, że socjaliści razem ze stronnictwem centrum rozporządzają 49 mandatami na ogólną liczbę 100 utworzenie większości zależy od poparcia ze strony mniejszości narodowych.

Narzędzia pokoju.

W dobie „Locarna“, w którem najwybitniejsi mężowie polityczni Europy chcą widzieć pierwsze realne podwaliny pod budowę pokoju powszechnego, nie od rzeczy będzie uprzytomnić sobie, jakie środki ma ludzkość do dyspozycji dla utrwalenia pokoju między narodami, inaczej mówiąc, jak wyglądają narzędzia pokoju, mające zastąpić ciężkie działa, łodzie podwodne, gazy trujące i inne dotychczasowe — „ultinas rationos imperatorum“ stosowane przy rozstrzyganiu sporów międzynarodowych.

I zaraz na wstępie trzeba zaznaczyć, że równorzędnie z doskonaleniem się narzędzi mordu i zniszczenia — doskonaliły się, acz nie tak szybko i nie w takich rozmiarach — narzędzia pokoju. Idea bezkrwawego rozstrzygania zatargów międzypaństwowych z trudem zdobywała sobie przyjazny grunt, póki wszelkie w tej dziedzinie pomysły traktowane były przez mocarstwa uzbrojone od stóp do głów, jako sposoby dobre dla mniejszych państw — tych „ubogich a kłótliwych krewnych“, którzy przez swoje swary mogli doprowadzić do zatargów między możnymi protektorami.

Jedną z takich instytucyj praktyki międzynarodowej obliczona w zasadzie na użytek „mniejszej braci“ były t. zw. „dobre usługi i pośrednictwo“. Tak np. w umowie berlińskiej z 13 lipca 1878 r. zastrzegły sobie mocarstwa, że ofiarują Turcji i Grecji swe pośrednictwo, gdzie te kraje nie mogły się porozumieć w sprawie sprostowania granicy. W ośm lat później — w r. 1885 mocarstwa zobowiązują się na konferencji berlińskiej odwoływać się przed użyciem siły zbrojnej do pośrednictwa mocarstwa zaprzyjaźnionego. Skuteczność jednak tego środka była dość iluzoryczna, jeśli wziąć pod uwagę, że umowy heskie z r. 1907 stanowią, iż „przyjęcie pośrednictwa nie przerywa ani nie przewleka, ani nie wstrzymuje mobilizacji i innych przygotowawczych zarządzeń wojennych“. Pozatem czynność pośrednika w myśl tej umowy kończy się, skoro on sam lub strona zwaśniona stwierdzi, że nie przyjęto przedstawionych przez niego środków porozumienia“.

Znacznym już postępem w stosunku do „dobrych usług i pośrednictwa“ są przewidziane również w umowie haskiej „komisje śledcze“ (commissions d'enquête). Zadaniem komisji śledczej jest w razie zatargu, który nie da się załatwić na drodze dyplomatycznej, wyświetlenie strony faktycznej sporu i ogłoszenie sprawozdania, które jednak stron nie wiąże. Oczywiście, brano tu pod uwagę tylko zatargi, które nie dotykały „ani honoru, ani istotnych interesów stron“. Instytucja komisyj śledczych ma pewne wspólne cechy z sądem polubownym z tą różnicą, iż orzeczenie — raport komisji śledczej nie ma mocy wiążącej dla państw w przeciwieństwie do orzeczeń sądów rozjemczych, których orzeczenie moc taką posiada.

Dalszym etapem w rozwoju pokojowych środków załatwiania zatargów międzynarodowych jest sądownictwo polubowne (arbitrage), oparte na układach rozjemczych lub inaczej arbitrażowych. Układy takie mogą mieć bądź charakter „izolowany“ t. zn. zawarte są tylko dla jednego określonego wypadku — i tak spotykamy już w wiekach średnich, jak np. umowa między Edwardem I. a Filipem Pięknym, wyznaczająca jako arbitra papieża Bonifacego VIII — bądź też charakter „instytucyjny“ t. zn. obejmują wszystkie spory, mogące wyniknąć w przyszłości i takie są dziś typem dominującym. Rożnica jest istotna, gdy w pierwszym wypadku układ zawierają strony dopiero po wybuchu konfliktu, w drugim przez układ wykluczają w sposób stanowczy możliwość kroków wojennych, czy wogóle wrogich w kwestjach spornych, oddając je z góry do rozstrzygnięcia sądowi rozjemczemu. Należy tu rozróżniać t. zw. „klauzulę kompromisu“ i „ogólne umowy polubowne“. Pierwsza może się znajdować w różnych umowach np. handlowych, żeglugowych itp. i stanowi, że wszelkie spory z tytułu danej umowy będą rozstrzygane w drodze sądownictwa polubownego.

Jeżeli strony układają się, iż wszelkie spory — nie tylko ze specjalnych umów wynikające — mają być rozstrzygane przez sąd rozjemczy, mamy t. zw. ogólną umowę polubowną (traité général d'arbitrage). Określenie „wszelkie“ należy rozumieć jednakże z zastrzeżeniem. Mianowicie z reguły wyłączone spory dotyczące t. zw. żywotnych interesów lub honoru stron, albo interesów mocarstw trzecich. Pojęcie t. zw. żywotnych interesów pierwotnie obejmowało spory czysto polityczne, ostatnio jednakże doktryna prawa międzynarodowego przechyla się w kierunku jednolitej koncepcji zatargów międzynarodowych, stojąc na stanowisku, iż rozróżnienie sporów politycznych od czysto prawnych t. zn. wynikających z różnego pojmowania zawartych umów — jest sztuczne, gdy t. zw. żywotny interes t. zn. polityczny może być prawnie uregulowany.

Na tem też stanowisku stanęły Danja i Holandja zawierając w dniu 12 lutego 1904 r. umowę, która poddaje obowiązkowemu sądownictwu polubownemu wszelkie spory bez zastrzeżeń.

Koncepcja obowiązkowego sądownictwa rozjemczego znalazła swój wyraz w szeregu umów zaprojektowanych przez obie konferencje haskie z r. 1899 i 1 . Umowy te jednak ratyfikowane nie były i jako jedyny konkretny rezultat prac konferencyj — powstał „Stały Trybunał Rozjemnczy w Hadze.

Zupełnie inny charakter od umów rozjemczych ma „układ gwarancyjny“ lub „pakt gwarancyjny“. Umowy polubowne dotyczą sądownictwa polubownego między dwoma państwami, występującemi w umowie w charakterze równouprawnionych kontrahentów. W „pakcie gwarancyjnym“ zaś występuje jedno lub kilka państw w charakterze obrońcy i gwaranta interesów innych państw. Może tu mieć miejsce zbiorowa gwarancja kilku państw w stosunku do jednego lub to wzajemne ubezpieczenie stron układających się pomiędzy sobą. Przykładem mogą tu być umowy, gwarantujące niezawisłość i neutralność: jak układ paryski z r. 1856 w stosunku do Turcji, deklaracja mocarstw z 20 listopada 1915 r. w stosunku do Szwajcarji, umowy w sprawie neutralności Belgji i Luksemburga i inne.

Takim typem umowy międzynarodowej jest właśnie ostatni „pakt reński“ zawarty w Locarno między Francją, Anglią i Włochami a Niemcami, gwarantujący stan terytorjalny nad Renem, wytworzony przez Traktat Wersalski i wykluczający wojnę, jako środek zmiany stanu zagwarantowanego paktem.

Wreszcie najnowszą odmianą umów międzynarodowych, zmierzających do zaprowadzenia pokojowych sposobów załatwiania zatargów i sporów, jest kombinacja układu polubownego z paktem gwarancyjnym, mianowicie „gwarantowany układ arbitrażowy“.

Układ taki zawarła w Locarno Polska z Niemcami w ten sposób, iż Francja gwarantuje ten układ w umowie polsko-francuskiej a ponadto jest on także wymieniony i w protokule ogólnym umów locarneńskich.

Istota tych umów polega na tem, że dla wszystkich sporów między kontrahentami obowiązywać ma pokojowe sądownictwo rozjemcze: lojalne zaś zachowanie umów przez kontrahentów gwarantuje Francja.

Konstrukcja tego typu umów opiera się na artykule 16-ym paktu Ligi Narodów, przewidującym solidarne sankcje członków Ligi przeciwko państwu, które wbrew przyjętym na siebie zobowiązaniom, zmierza do wszczęcia wojny.

Tak oto w sumarycznym przeglądzie przedstawiają się narzędzia pokoju. Od „dobrych usług i pośrednictwa“ i „izolowanych“ umów polubownych poprzez ogólne umowy polubowne i pakty gwarancyjne ewolucja zmierza do „protokułu genewskiego“ — do jednej olbrzymiej umowy, mającej objąć wszystkie narody Europy pod hasłem obowiązkowego pokojowego rozstrzygania wzajemnych sporów i zatargów.

Czy „pogrzebany“ rok temu protokuł genewski odżyje rychło, to zależeć będzie od losów świeżo co podpisanych układów locarneńskich.

L. M.

Z różnych stron.

— Poseł duński p. Arnstaedt złożył z polecenia swego rządu na ręce podsekretarza stanu w M. S. Z. p. Morawskiego powinszowania z powodu podpisania w Londynie układów locarneńskich i współudziału Polski w tem doniosłem dla pokoju światowego dziele.

— Szwajc. ag. tel. podaje, że z **okazji podpisania układów locarneńskich w Londynie biły wszystkie dzwony w Locarno.**

— „Journal“ donosi z Madrytu, że według pogłosek król hiszpański **zamierza powołać do tworzenia nowego gabinetu inną osobistość polityczną, gdyż znaczna większość armji zapatruje się wrogo na sprawę utrzymania Primo de Rivery na czele rządu.**

— Angielska Izba gmin odrzuciła 351 głosami przeciw 127 rezolucję Mac Donalda, potępiająca podjęcie ostatnich dochodzeń przeciw komunistom.

— Głodowe pensje w Niemczech. Berliński „Vorwärts“ informuje, iż w Berlinie odbyło się zebranie 20 tysięcy urzędników, którzy protestowali przeciwko obecnemu uposażeniu **urzędników niemieckich, a zwłaszcza niższych funkcjonarjuszów.**

ków Teatrów Ludowych (amatorskich) Województwa Pomorskiego. Każdy Teatr Ludowy (amatorski). każda organizacja społeczna, która, choćby tylko pobocznie. uprawia sztukę sceniczną, powinna na zjazd ten wsłać swego delegata. Każda osoba. którą ta dziedzina pracy interesuje. a która pragnie wziąć w niej udział, będzie mile widziana. Szczególnie Szanowne Nauczycielstwo Polskie. które z samej natury swego zaszczytnego powołania nie powinno pozostawiać bez swego cennego wpływu żadnej dziedziny pracy oświatowo-kulturalnej. weźmie, mamy nadzieję. liczny udział w pracach Zjazdu. W celu ułatwienia Nauczycielstwu tego zadania Kuratorjum Szkolne w Toruniu wydało okólnik. na mocy którego pp. Inspektorowie szkolni mają udzielać Nauczycielstwu w razie potrzeby urlopów na dzień 7 grudnia, oraz niezależnie od tego powinni wydelegować z urzędu z każdego Inspektoratu po 3 nauczycieli. którzy wykazali dotychczas zaiteresowanie się sprawami teatrów ludowych i którzy zechcą uzyskane na Zjeździe wskazówki zużytkować we własnej pracy w tym kierunku. Wydelegowani przez pp. Inspektorów szkolnych nauczyciele otrzymają zwrot kosztów przejazdu koleją do Torunia i z powrotem (okólnik z dnia 25 listopada 25. L. dz. 13465-25. I. O. P.).

Po wysłuchaniu Mszy św. w kościele św. Jana, uczestnicy zgromadzą się na obrady w sali „Strzelnicy", przy ul. Przedzamcze. — Pozcątek obrad o godzinie 10 rano. Bliższych informacji udziela biuro Związku — Toruń, ul. Chełmińska 9.

Zarząd.

—** **Dziwne postępowanie.** Wczoraj o godzinie 9-tej rano doniósł nam telefonicznie cech piekarski o podwyżce cen pieczywa. Ponieważ równocześnie mieliśmy najświeższe telegramy o gwałtownym spadku dolara i umacnianiu się złotego, dziwiliśmy się niepomiernie dlaczego pieczywo ma podrożeć; jednakowoż uwiadamiający nas o podwyżce osobnik, twierdził stanowczo, że zwyżka cen pieczywa bezwarunkowo nastąpi. I oto co się dzieje. Dzisiejszy numer „Gońca Nadwiślańskiego" przynosi następującą notatkę, wybitą dużemi. tłustemi czcionkami: „Cech piekarski donosi, że podwyżka zapowiedziana w „Głosie Pomorskim" nie nastąpi z uwagi na spadek cen mąki".

Pomijając już nietakt koleżeński redakcji „Gońca". nie możemy oprzeć się zdziwieniu i oburzeniu na postępowanie cechu piekarskiego.

Jakto? więc o godzinie 9-tej rano donosi się nam, że ceny mąki poszły w górę i pieczywo podrożeje, a w kilka godzin później wydaje się wręcz przeciwne rozporządzenie.

Kiedy więc cech mówił prawdę? czy wtedy gdy z nami rozmawiał, czy wtedy, kiedy „Gońca" informował?

Jeśli nawet byłoby tak, że o 9-tej rano mąka drożeje a w południe spada. czy nie można było szanowni panowie piekarze. zawiadomić nas o tem.

W chwili, gdy to piszemy, jest godzina 11-ta rano, a cech piekarski nie raczył nam dotychczas przysłać żadnego sprostowania wczorajszej notatki.

A przecież nie wszyscy mieszkańcy naszego miasta czytają „Gońca", więc nie wszyscy mogą się dowiedzieć o ewentualnej zniżce.

Nie wiemy, jakie względy spowodowały cech piekarski do podania nam fałszywych informacji i do wprowadzenia w ten sposób w błąd opinji publicznej. Co się tyczy szerokich sfer konsumentów, to zaznaczamy, to nieraz stawaliśmy i zawsze stawać będziemy w ich obronie, zarówno w sprawie cen jak i jakości towarów. a szczególnie artykułów pierwszej potrzeby.

—** **Podziękowani.** W imieniu IV-ej drużyny harcerskiej, na której cele odbył się w środę, uroczysty „Wieczór Listopadowy". składamy serdeczne podziękowanie wszystkim, którzy się przyczynili do uświetnienia programu, mianowicie: p. prof. Nadwodzkiej, p. por. de Latour, p. Miczyńskiej, p. Klawon. p. Meissnerównie, p. Bigo, p. Ściborowi. artyście teatru miejsk. i miłym harcerzom i harcerkom. Panu dyrektorowi Zassowskiemu dziękujemy za łaskawą gościnność w jego zakładzie. p. Wodwudowi za pożyczenie krzewów dla ozdobienia sali. prasie miejscowej, szczególnie p. red. Janowi Kunertowi oraz redakcji „Głosu Pomorskiego" za kilkakrotne umieszczenie notatek w jej poczytnem piśmie, p. inżyn. Boberskiej, p. dyr. Herzbergowi i Bratniej Pomocy Uczniów Szkoły Budowy Maszyn za udzieloną pomoc. P. T. Publiczności, która przez swoją obecność przyczyniła się do uświetnienia uroczystości i zasilenia skromnych funduszów drużyny dziękujemy również serdecznie.

(—) Nelly Niemcowa **(—) Janina Jastrzębska**
opiekunki IV. druż. harcerskiej.

—** **Pokwitowanie.** Zamiast biletów na „Wieczór Listopadowy" IV-tej drużyny harcerskiej, złożyli na nasze ręce Przewielebny Ks. Dziekan Dembek 5 złp., a p. inżyn. Kunertowa 2 złp. za co bardzo serdecznie dziękujemy.

(—) Nelly Niemcowa. **(—) J. Jastrzębska.**

—** **Dyrekcja gimnazjum klasycznego** podaje do wiadomości, że konferencja wywiadowcza dla rodziców i opieki domowej uczniów, odbędzie się w sobotę. dnia 5-go grudnia br. o godzinie 5-tej wieczorem w auli zakładu. Po konferencji wywiadowczej doroczne Walne Zebranie Towarzystwa Rodzicielskiego.

—** **Zjazd Towarzystw Powstańców i Wojaków powiatu** grudziądzkiego odbędzie się w niedzielę, dnia 13-go grudnia br. o godzinie 10-tej przedpołudniem w gmachu starostwa.

—** **Sprzątajcie śnieg** z chodników! Na chodnikach ulic naszego miasta leży śnieg już od pierwszego dnia jego opadnięcia, śnieg. który pod stopami przechodniów został rozpracowany i zbity w grudki i grudy, uniemożliwiające chodzenie. Ciągle stawianie pytania, do kogo należy uprzątanie z chodników śniegu zaraz po opadach. zaczyna się już przykrzeć, wobec czego zwracamy się do odnośnych władz z żądaniem, aby zechciały wpłynąć na właścicieli domów, do których obowiązek sprzątania śniegu z chodników należy przedewszystkiem.

—** **Komunikat.** W dniu 3 bm. o godz. 16.50 pracownicy pewnej firmy elektrotechnicznej, manipulując bezprawnie przy skrzynce kablowej w domu firmy Vetter na ul. Długiej, spowodowali długotrwałe krótkie spięcie przewodników elektrycznych, co spowodowało znów wyłączenie wszystkich maszyn w ruchu i pogrążenie całego miasta w ciemnościach. Po usunięciu tego, dopiero udało się ponownie włączyć maszyny, przez co przerwa trwała około 20 minut.

Przy tej sposobności prosi elektrownia swych odbiorców, aby dla uniknięcia podobnych przerw w dostawie prądu przestrzegali przepisów elektrowni i nie manipulowali ani przy skrzynkach kablowych ani przy bezpiecznikach przed licznikiem, ani też pod żadnym pozorem nie używali reperowanych bezpieczników.

Miejskie Tramwaje, elektrownia i wodociągi.
(—) Dolatowski.

Rzeczywisty Rasputin na scenie?

Wstrząsające wydarzenie w teatrze moskiewskim.

W Moskwie przed kilku dniami dawano przedstawienie sztuki Aleksego Tołstoja p. t. „Spisek Carowej". Autor opisuje ostatnie chwile domu Romanowych, dwuznaczną rolę carowej Aleksandry Teodorówny, jaką ta odegrała w czasie wojny europejskiej.

W sztuce występuje również Rasputin oraz odmalowany jest jego stosunek do dworu Romanowych Rolę szarlatana Rasputina powierzono znanemu i cenionemu ogólnie aktorowi Stefanowowi, który stworzył z powierzonej sobie roli pierwszorzędną kreację. Zdolny ten aktor swoją charakteryzacja stworzył postać Rasputina, która w najdrobniejszych szczegółach przypominała zmarłego szarlatana.

Przedstawienia cieszyły się wielkiem powodzeniem Nagle w czasie jednego z przedstawień Stefanow dostał nagłego obłędu w czasie gry na scenie. Obłęd polegał na tem. że aktorowi zdawać się poczęło iż jest rzeczywistym Rasputinem Przedstawienie w środku zawieszono, przy wielkiem zdenerwowaniu publiczności i grających kolegów Stefanowa. Warjata odwieziono do domu zdrowia gdzie natychmiast został poddany badaniom psychjatrów Lekarze jednak bardzo mało czynią nadziei na jego wyzdrowienie (I. O.)

Spalenie żywcem dwóch cyganów.

W tych dniach rozpocznie się w Moskwie wielki proces sądu gubernjalnego. wytoczony przeciwko 39 chłopom, oskarżonym o zamordowanie w bestjalski sposób 2 cyganów pod Moskwą Cyganie ci napadnięci zostali pod wsią Kowachinem, obici, następnie zaś przykryci gałęziami i spaleni żywcem.

Proces ten ma charakter propagandowy. dlatego rozprawy odbędą się publicznie. w obecności wszystkich mieszkańców wsi Kowachina

RUCH TOWARZYSTW

—(rt) **Miesięczne zebranie Powiatowego Koła Związku Inwalidów Wojennych w Grudziądzu** odbędzie się w piątek, dnia 4-go bm. o godz. 7-mej wieczorem w sali „Bazaru" przy ul. Moniuszki. Na porządku dziennym bardzo ważne sprawy m. in. sprawa gwiazdki. Punktualne i liczne przybycie członków pożądane. (5011)

Zarząd:

—(rt) **Obchód św. Mikołaja w 64 p. p.** Dnia 5-go grudnia br., o godz. 16-tej „Rodzina Wojskowa" urządza w kasynie ofic. 64 p. p. obchód św. Mikołaja z niespodziankami dla dzieci. Wejście dla dzieci 25 gr., dla dorosłych 50 gr. Upominki dla dzieci rodzice mogą składać wcześniej w kasynie ofic. 64 p. p. u por. Ratajczaka. (5134)

—(rt) **Towarzystwo Pszczelarzy Grudziądz.** Posiedzenie Towarzystwa odbędzie się w niedzielę. dnia 6-go grudnia o godzinie 3-ej popołudniu w restauracji Ogród Pałacowy u p. Dominikowskiego ul. Strzelecka. Liczny udział członków pożądany. (5036) Zarząd.

—(rt) **Związek Pracowników Kupieckich Oddział** w Grudziądzu zwołuje na poniedziałek, dnia 7-go grudnia o godz. 8-ej wiecz. zebranie miesięczne, na które zaprasza wszystkich członków, jak również wszystkich dotąd niezorganizowanych pracowników handlowych, przemysłowych itp., sympatyków i gości. O liczne stawienie się wszystkich uprasza (5035) Zarząd.

—(rt) **Towarzystwo Czytelni dla Kobiet.** Miesięczne zebranie Tow. Czytelni dla kobiet odbędzie się w poniedziałek, dnia 7-go bm. o godz. 7.30 wieczorem w auli gimnazjum matematyczno - przyrodn. przy ulicy Sienkiewicza. Na porządku obrad: wykład p. D-ra Maja na temat: „Jak zwalczać choroby zakaźne u dzieci", deklamacje, sprawozdanie z uroczystości listopadowej. sprawa wieczoru gwiazdkowego i inne sprawy bieżące. Biblioteka otwarta godzinę przed rozpoczęciem posiedzenia — wpisywanie członkiń i odbieranie wkładek również przed posiedzeniem. O jaknajliczniejszy udział uprasza uprzejmie (5034) Zarząd.

—(rt) **Konerencja Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy Farze** zawiadamia swe członkinie, że w dniu 8-go grudnia br. — jak corocznie — przystępują członkinie do wspólnej Komunji św. podczas Mszy św. odprawionej na intencję Konferencji. o godzinie 8-mej rano. Sposobność do spowiedzi mają członkinie w poniedziałek zrana o godzinie 10-ej i popołudniu od godziny 4 i pół. (5033)

—(rt) **Miesięczne zebranie Klubu Szoferów na Pomorze** odbędzie się w sobotę dnia 5-go grudnia br. o godzinie 7.30 wieczorem w salach p. Dominikowskiego, a nie dnia 7-go marca. Z powodu ważnych spraw prosi o liczne przybycie wszystkich członków (5181) Zarząd.

—(rt) **Stowarzyszenie Katolickiej Młodzieży Żeńskiej przy Farze.** Uroczyste zebranie połączone z obchodem ku czci Marji Konopnickiej z okazji jej 15 letn. rocznicy zgonu, odbedzie się w niedzielę, dnia 6-go bm. o godzinie 4-tej w auli szkoły wydziałowej. Członków honorowych, rodziców druhen oraz gości serdecznie zapraszamy. (5182) Zarząd.

—(rt) **Zebranie dyskusyjne członków** Zw. L. N. Koła Grudziądz, odbędzie się w sobotę, dnia 5-go bm. o godzinie 8-mej wieczorem w salce Sekretarjatu przy ulicy Mickiewicza 22. Wykład p. dyr. Kwaśniewskiego p. t.: „Wewnętrzna pożyczka hipoteczna, czyli uniezależnienie się od zagranicznej pomocy kredytowej". O liczny udział członków i gości uprasza

(5039) **Zarząd Zw. L. N. Koła Grudziądz.**

—(rt) **Zawiadomienie. W niedzielę, dnia 6-go bm o godz. 3-ej popol.** odbędzie się w Elizjum (Kasyno Urzędników Skarbowych) zabawa dla uczniów prywatnej szkoły (im. Jachowicza) i wprowadzonych gości. Program: pochody. komdyjka, tańce, zabawy i przybycie **św. Mikołaja.** Podarki rodzice składają przy kasie. Wejście 30 gr. i 50 groszy. (5038)

Z srebnego ekranu.

„GŁOSY SAMOBÓJCÓW".

Cecil de Mille, dał nam znowu arcydzieło, które oczom widza ukazuje przepych balu nad brzegiem stawu, przegląd piękności kobiecych, sensacyjną walkę na morzu z rekinem i jakby sen na jawie pochód zmarłych duchów w krainę zaświatów.

Wymienić cały szereg scen i obrazów byłoby zbyt trudnem.

Samo nazwisko Cecil de Mille'a jest dostateczne, ażeby nas upewnić. że wszystko to, co nieprawdopodobna fantazja stworzyć może, w rękach de Mille'a przeobraża się w rzeczywistość. Jeżeli do tego dodamy, że w mistrzowskiej grze rywalizują ze sobą takie dwie gwiazdy. jak piękny Ricardo Cortez i Rod la Roque. a między nim króluje milutka Vera Reynolds . która że skromnego i nieznanego podlotka wyskoczyła odrazu na czoło gwiazd ekranowych. będziemy mieli moc wrażeń i emocji. jakich jeszcze u nas nie widziano. „Głosy samobójców to nowy klejnot w koronie sławy Cecil de Mille'a.

Z całej Polski.

—* **WARSZAWA. (Wiadomości teatralne).** We wtorek, w teatrze Nowości, wystawiono po raz pierwszy operetkę Wilmera, z muzyką Reinhardta pod tyt. **„Wieszczka wód".** Utwór ten obfituje w proste i miłe melodje. Libretto nacechowane jest niefrasobliwym humorem. Główne role spoczywały w rękach Messalówny i Józefa Redo. Zdaniem prasy operetka zdobyła sobie wstępnym bojem całkowite powodzenie W teatrze Polskim wystawiono w środę premierę Galsworthy'ego, Węgra. pod tytułem „Lojalność". Prasa i publiczność przyjęły sztukę bardzo przychylnie.

—* **LWÓW. (Odznaczenie głównego dyrektora Targów Wschodnich).** Prezes komitetu wykonawczego i główny dyrektor Targów Wschodnich. p. Marian Turski. odznaczony został przez rząd francuski krzyżem Legii Honorowej II. kl.

Wiadomości sportowe

CAŁOKSZTAŁT PRACY SPORTOWEJ W POLSCE w r. 1925.

Jakkolwiek śnieg już pokrył w całej Polsce boiska sportowe, to jednak niezmordowani nasi sportowcy pilnie i wcale nie mniej uprawiają jeszcze tak zw. sporty letnie.

Ale za dni kilka, a może i dłużej. przyjdzie chwila, w której trzeba będzie z konieczności zamknąć pracę sportową i uczynić rzetelny rachunek sumienia. Zacznijmy go **już teraz;** weźmy najpierw piłkę nożną. która jest w Polsce **najbardziej** popularna i najszerzej uprawiana.

Mamy u nas 9 okręgów: Toruń, Poznań **Górny Śląsk,** Kraków, Lwów, Wilno. Łódź, Warszawa. Lublin. **Mistrze** tychże okręgów są już znani. Otóż jak wiadomo, mistrz okręgu lwowskiego. Pogoń, zdobyła w tym roku tytuł **mistrza** Polski poraz trzeci. temsamem wzięła na własność **wspaniały** puhar b. Ministerstwa Zdrowia.

Jak dotychczas nic nie wiadomo, co będzie dalej z **mistrzostwami** Polski. Jak niektórzy twierdzą. PZPN **dlatego nie** zarządził nowych rozgrywek, ponieważ bał się, że **Pogoń powtórnie** i znowu kilkakrotnie zdobędzie mistrzostwo, a **nie** protegowana przez tego Cracovia. Dosyć na tem, że w sprawie mistrzostw Polski panuje obecnie chaos; jedni chcą ligę (naszem zdaniem forma najbardziej odpowiadająca stosunkom piłkarskim w Polsce). drudzy chcą puhar. inni to. co było dotychczas. A „prześwietny" zarząd PZPN czeka i nic nie robi.

Poszczególne okręgi zarządziły rozgrywki o puhar danego okręgu • na tem koniec.

Co będzie dalej niewiadomo.

W każdym razie warto się dziś nad tem zastanowić, co poszczególne A-klasowe drużyny w Polsce zdziałały.

Oczywiście na pierwszem miejscu stoi Pogoń lwowska. Od 15 marca do 1 grudnia rozegrała 61 zawodów. z czego wygrała 50. przegrała 8, nierozegranych pozostało 3.

Bramek ma 210:45 na swoją korzyść!

(C. d. n.)

Rozmaitości.

× **Nowy wynalazca telegraficzny.** Zarząd poczty angielskiej dokonywa obecnie próby z nowym aparatem telegraficznym wynalazku niemieckiego, pozwalającym przesyłać po jednym drucie sześć depesz telegraficznych jednocześnie z szybkością stu wyrazów na minutę Obecnie można wprawdzie wysyłać także po jednym drucie sześć depesz jednocześnie, ale tylko z szybkością trzydziestu wyrazów na minutę, nowy więc przyrząd zwiększa znacznie szybkość przesyłania depesz. Wielką przytem zaletą nowego wynalazku jest możność przesyłania depesz po zwykłym drucie telefonicznym. Przy przesyłaniu depesz używane są fale rozmaitej długości, a na stacji odbiorczej specjalny filtr segreguje nadpływające depesze Dotychczasowe próby dały wyniki zupełnie pomyślne.

× **Pomysłowość rewolucjonistów irlandzkich.** Z Dublina donoszą. że do więzienia w Montjoy zgłosiła się grupa policjantów z kilku ludźmi. których przedstawiła jako aresztantów. Na skutek przedstawionych protokołów o aresztowaniu, zgłaszających się wpuszczono do środka. Wówczas przybyli rzucili się na straż więzienną. którą związali. poczem otworzyli cele. uprowadzając stamtąd 19 więźniów republikanów Natychmiast potem wszyscy przybyli wraz z uwolnionymi umknęli czekającym na nich samochodem. Na wszczęty alarm policja zarządziła poszukiwania. które jednak nie dały żadnego rezultatu

Drukarnia Pomorska Tow. Akc., Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny: Jerzy Kruszewski.

KONKURS.

Magistrat miasta Radzyna (Pomorze) zamierza wbudować nowy piec do ogrzewania wodociągów. Obecne kaloryfery mają być zużyte.

Dokładne oferty z opisem oraz zużycia ilości opału uprasza się złożyć najpóźniej do dnia 15 bm. Zakład wodociągów można każdego czasu oglądać.

Magistrat miasta Radzyna
(—) Kirsztein, burmistrz. (5032

Sprzedajemy po cenach bezkonkurencyjnych

Skóry

różne podeszwowe specjalne na brandzle	chromy i gemsy (czarne i kolor.
falcery	zamszowe
do pasów zapędowych techniczne i troki	lakowe
meblowe i samochodowe	siodlarskie
pantofiarskie	galanteryjne i introligatorskie

Kupujemy po najwyższych cenach dziennych

wszelkie **Skóry** surowe

bydlęce, cielęce, końskie, skopowe, kozie, sarnie,	zajęcze, królicze, tchórze, wydry, kunie, lisie

i włosie końskie.

Skóry BRACI PFEIFFER

HURTOWNIA SKÓR
EDWIN BALCEROWICZ i S-ka
Grudziądz Mickiewicza 35

Losy Polsk. Państw. Loterji Klas.
także dla nowo nabywców nadeszły. Wygrane po 400.000 zł, 250,000 zł, 150.000 zł, 100.000 złotych i.t.d. — Co drugi los wygrywa. **Ciągnienie III klasy 10 i 11 grudnia.**

Losy Polsk. Państw. Loterji Dobr.
otrzymałem nowy zapas.
Cały los 4,00 zł, ½ losu 2,00 zł.
Główna wygrana 20.000 zł — Jednorazowe ciągnienie. — Wypłata wygranych w gotówce bez żadnych potrąceń.
B. Krzywiński. Grudziądz. ul. Stara 11
5058 Kolektura Loterji Państwowej.

SĘKOWCE (baumkuchy)

począwszy od 2 funtów wzwyż, oraz wszelkie rodzaje (4965

tortów, marcepanów i konfektów poleca

Wytwórnia Sękowców (baumkuchów) i czekoladek
GLOKONA, Grudziądz, Biskupia 4.
Odznaczona w r. 1925 Złotym Medalem na Wystawie Przemysłowo Rolniczej w Grudziądzu

---

Zęby sztuczne **Jacobson**, aprobowany przy Uniw. w Dorpacie Plac 23-go Stycznia 23 II ptr Godziny przyjęć od 8—1 i 2—7

Saneczki sportowe ŁYŻWY

dla dzieci i dorosłych w wielkim wyborze poleca 5000

Hipolit Kotliński
skład żelaza i sprzętów kuchennych
Mickiewicza 24 Telefon 3
Wybickiego 7 Telefon 8

ADRES MLECZARNI - KAWIARNI „WANDA“

4900

GRUDZIĄDZ, ul. Lipowa 3

Odpadki

szpagatu

kupuje w mniejszych i większych ilościach

Drukarnia Pomorska

INSTRUMENTY MUZYCZNE

wszelkiego rodzaju oraz przybory kupuje się **najtaniej**

u Władysława Kulerskiego
GRUDZIĄDZ ul. Pańska 19

Nadeszły śliczne PŁYTY gramof. operowe

Tamże Materjały pism., podręczniki szkolne, książki powieśc., druki, stemple tanie i ładne zabawki dla dzieci. Wielki wybór na gwiazdkę. (4890

Uwadze Pań

poleca się szykowna **pracownia sukien damskich**

ul. Długa 8 I piętro **Danuta** ul. Długa 8 I piętro

Ceny b. przystępne, wykonanie solidne

Hotel Królewski Dwór

Rynek nr. 3/4 Ekonom **Bronisław Kraski** Tel. 323 i 76.

5026 Szanownej PT. Publiczności do łaskawej wiadomości, że od 1-go grudnia 1925 r.

koncertuje słynna orkiestra pana Franciszka Sikory,
dawn. koncertmistrza orkiestry muzyczno-artystycznej w Wiedniu

W niedzielę od godziny 1—3 Matinè

Młyn Lubicki T. z o. p.

sprzedaje i wymienia

w Toruniu i w Lubiczu

mąkę pszenną i żytnią, kaszę jęczmienną i pęczak perłowy
4997 znanej wyborowej jakości.

Miód pszczelny

z własnych pasiek w 5-iu kg puszkach za 14 zł, w 10 ciu kg 26 zł (w beczkach taniej) wraz z opakowaniem i opłatą pocztową wysyła za zaliczką **„Zgoda“** powiat zar. spół. z. o. odp. w **Zbaraż** (Małopolska). (4989

Pomimo zwyżki cen fabrycznych

sprzedaję dopóki zapas starczy po cenach **niezmienionych.**

Okazja na zakupy świąteczne!

owocowe	**Konserwy**	**jarzynowe**
śliwki, gruszki, jabłka, agrest, czereśnie, morele, brzoskwinie, truskawki.		groszek, karotka, fasola, lipska mieszanka, szparagi, pomidory, grzyby, korniszony.

Sardynki francuskie i portugalskie od **1²⁰ zł puszka**

Sery: we wszelkich gatunkach po cenach bardzo niskich

Pierniki toruńskie ······ Pierniki toruńskie

Kawa Herbata Kakao

Franciszek Jurkowski Grudziądz, Lipowa nr. 1 telef. 235.

5031

Poradnia Prawna »Głosu Pomorskiego«

Spełniając często powtarzające się życzenia szanownych naszych czytelników urządziliśmy przy naszem wydawnictwie

PORADNIĘ PRAWNĄ

dla wszystkich naszych abonentów i czytelników.

Nasza „Poradnia Prawna“ udziela sumiennej porady w wszelkich sporach cywilno-prawnych, daje cenne wskazówki w sprawach mieszkaniowych, podatkowych i karnych.

Nasza „Poradnia Prawna“ sporządza tłumaczenia, pisze prośby, podania i reklamacje do władz administracyjnych, sądowych i skarbowych.

Wszystkim właścicielom **posiadłości rentowych** szczególną zwracamy uwagę na **NASZĄ PORADNIĘ PRAWNĄ.**

Ktokolwiek czuje się poszkodowanym przez **waloryzację renty** w naszej **Poradni Prawnej** znajdzie skuteczną pomoc.

Nasza „Poradnia Prawna“ udziela wszystkim abonentom Głosu Pomorskiego pomocy, pobierając tylko opłatę kosztów bieżących (manipulacyjn.)

Biuro naszej „Poradni Prawnej“ mieści się w gmachu wydawnictwa „Głosu Pomorskiego“ przy **ulicy Groblowej 27/29** i czynne jest we wszystkie dni powszednie od godz. **8-mej** przed południem do godziny **4-tej** po południu.

Przy zapytaniach pism. ennych załączyć **opłatę pocztową.**

Adresować: **Poradnia Prawna Głosu Pomorskiego Grudziądz.**

4864

Ia wapno w kawałkach
świeżo nadeszło i poleca
Kantor Węglowy
Mało Młyńska 3/5.

Ratujcie włosy!
„Szylierin“ (zioła). Doskonały środek. Usuwa łupież siwiznę, wypadanie. Daje cudowny porost. Tysiące rzec zwystych odezw, podziękowań. Dowody przy kupnie. Pakiet 1 złote. Wysyłamy po otrzymaniu gotówki. Przesyłka 50 groszy (mo na znaczkami pocztowemi), Laboratorium „Swit“ Warszawa Hoża 1a, lub Swit“ Piękna 25. (4952

KUPUJCIE

skarpetki i pończochy
tylko w fabryce pończoch

L. STETKIEWICZ

Groblowa, Pl. Kąpielowy

Wełniane, jedwabne, mako, florowe pończochy i skarpetki

Gwarancja za trwałość!

BANK LUDOWY

Tel. 421 Sp. z odpowiedzialn. nieogr. **Założony w roku 1880** Tel. 421

GRUDZIĄDZ, ul. Józ. Wybickiego 21

Załatwia zlecenia bankowe, Przyjmuje wkłady oszczędn. i oprocentowuje wedł. umowy

Zakupuje i sprzedaje
waluty zagraniczne, złote, srebrne i papierowe.

Udziela pożyczek:
na weksle, — na pod kładki złota i srebra i w rachunku bieżącym

4799

Sprzedaże

Dobry żelazny PIEC do sprzedania Brzeźna 18, podwórze, I ptr. pr.

Ubrania męskie na sprzedaż Sienkiewicza nr. 27. II. 5176 pm

Meble z 1 pokoju razem lub pojedynczo bardzo korzystn. do sprzedania Książęca 3, III ptr. lewo

Do sprzedania różne meble i drobiazgi Sienkiewicza 25, prt. l.

Frak prawie nowy, z angielskiej materji na średnią figurę bardzo tanio na sprzedaż. Of. do Gł. Pom. 5190pm

Kupno

Kupię dobrze utrzym. **rower damski** Zgłoszenia do Głosu Pomorskiego pod nr. 5025

Kupię motocykl „Indjan“ używany, mały Oferty do Głosu Pomorskiego pod nr. 5180pz.

Posady

Szukam zaraz **BUFETOWEGO** z 700 zł z Torunia lub Bydgoszczy. Wiadom. **Widomski,** Grudziądz, ulica Nadgórna nr. 68.

Młoda przystojna, sympatyczna **PANNA** poszukuje posady za **bufetową** od zaraz najch. w Grudziądzu Of. Gł. P. 5188pm

Krawcowa poszukuje pracy w domu i pozadomem Piotruszkowa nr. 25, III p.

Porządną dziewczynę do wszelkich prac dom. poszukuje natychmiast Ks. Bułkiewicza 16, I l.

Mieszkania

Poszukuje 2 lub 3 **pokoj. mieszkania z kuchn.** bezdzietne małż. Płacę czynsz z góry. Oferty do Głosu Pom. nr. 5193pm

Szukam 4 pok. mieszkan. z komf. natychm. W Troszczyński Toru ... Kupno i sprzed. nieruchom.

Mieszkanie 4 pokojowe pokój dla słu. w centr. miast. wysok. prt., słonecz. natychm. miast do oddania. Adres wskaże Głos P. nr. 417pm

Umebl. frontowy pokój może być dla 2 osób zaraz do wynajęcia Tusz. Groblo... 18, I piętro prawo

Poszukuje się stancji dla 1 uczni z całem utrzymaniem. Zgłoszenia do Głosu Pomorsk. pod nr. 5183pm.

Skład na głównej ul. z 3 pokojowem urządzonem mieszkaniem do oddania Of. do Gł. Pom. nr 5073pm

Nauka wychowanie

STEnografji wyucza wszystkich bezpłatnie, listownie **Instytut Stenograficzny, Warszawa,** Mokotowska 39.

Różne

Unieważniam moją **książkę wojskową** na nazwisko (5144pm **Ignacy Czerwiński.**

Jak postępować! Nadeślij charakter pisma swój lub zainteresowanej osoby, zakomunikuj imię rok, miesiąc urodzenia. Otrzymasz szczegółowa analizę charakteru, określenie zalet, wad, zdolności, przeznaczenie. Analizę wysyłam po otrzymaniu 3 zł. Osobiście przyjmuje 12-7. Prospekty, odezwy, podziękowania najwybitniejszych osób stolicy **Warszawa, Psycho - Grafolog Szyller-Szkolnik. Piękna 26-E**